

KOSTEL SV. PROKOPA V NEZDICÍCH

Kostel sv. Prokopa je významnou kulturní památkou s vynikající akustikou.

Zřejmě již koncem 11. století vystavěli Nezdičtí na návrší nad Úhlavou vedle dnes již nezřetelné vladycké tvrze románskou kapli ke cti sv. Prokopa. První písemná zmínka o Nezdicích pochází z roku 1243 a nezdicí duchovní správa je doložena r. 1245, a to benediktíny z kladrubského kláštera, kteří ji vykonávali až do husitských válek. Počátkem 14. století zahajují Drslavicové ze Stropčic a Jína výstavbu kostelíka a fary.

Devastující doba husitská i pustošení třicetiletou válkou Nezdice vylidnily. Kostel byl vypálen, zanikla fara a s ní i celá duchovní správa. Roku 1702 získává červenopoříčské panství i s Nezdicemi císařský polní maršál a říšský hrabě Jan Jiří von Hauben. Po jeho smrti 1716 přechází majetek včetně zchátralého nezdickeho kostela na jeho dceru Františku

Augustu. Sňatkem s hrabětem Thörringem von Jettenbach roku 1719 se dostává celé panství do rukou mocného bavorského rodu. Hraběnka Františka Augusta si zdejší lid i kostelík velmi zamilovala a nákladnou barokní přestavbou kostel prakticky zachránila. Ke zbylému gotickému presbytáři se přidala vyšší a širší barokní chrámová loď s konchovitými boky a emporou, krytá prežovou střechou **1**.

Kostel sv. Prokopa se tak stává jednolodní stavbou vrcholného baroka, tříprostorově členěnou, na půdorysu kříže. Zvenku je západní průčelí bez štítu zajímavě řešené s konvexně konkávním zvlněním s pilastry při zaoblených nárožích, uvnitř je schodiště na kruchtu (vpravo) a Boží hrob (vlevo) **2**.

S přestavbou jsou spojováni významní čeští architekti František Ignác Prée a František Maxmilián Kaňka.

Hraběnka Thörringová založila s velkou slávou na svatého

↑ Paprščitá klenba v pětibokém presbytáři se zazděným východním oknem (dnešní sakristie) a kvalitně kamenicky zpracované sedile ↓ jsou pozůstatkem gotického kostela.

Martina r. 1756 „Bratrstvo sv. Prokopa“ za přítomnosti 11 kněží a celé hraběcí rodiny s nadací 300 zlatých (roční úrok 13 zl. sloužil na údržbu kostela) a vědrem piva z každé várky. Při té příležitosti darovala bratrstvu bohoslužebné náčiní a textilie, také dvě kórouhve (zrestaurované v roce 2016 obcí Nezdice) **3**.

Bratrstvo bylo zrušeno r. 1784 v souvislosti s josefínskými reformami. Na severní straně kostela zřídila hraběnka r. 1758 roubenou poustevnu s věžičkou, kde přebýval do roku 1766 první, a i poslední poustevník, františkánský bratr Ferdinand Tragi Tertiarius, přezdívaný Gottes-Nahm. Poustevna měla zvláštní místnost pro hraběnkou a její hosty, jak se dovídáme v Zaalbuchu (vrchnostenské knize). Tam můžeme nalézt i vyobrazení kostela v roce 1760, které je však zřejmě velmi idealizované a zobrazenou věž kostel nikdy neměl **4**.

2

3

4

Dříve, než byl kostel zcela dokončen, hraběnka Františka Augusta umírá v Mnichově r. 1758, kde je také pohřbena a nikoli v Nezdicích, jak si přála. Roku 1805 získali červenopoříčské panství včetně Nezdic Habsburkové. To přináší Nezdicím postupný rozvoj. Roku 1832 přechází panství na císaře Ferdinanda V., zvaného Dobrotivý, posledního českého krále, který se po své abdikaci 1848 stává na základě ujednání Vídeňského kongresu patronem obce. Velice se zasloužil o renovaci kostela a obnovení celé nezdicke farnosti. To přináší kvalitní opravu kostela (nová okna, dveře, zvonice, výmalba, varhany, oprava mobiliáře, lavice) a zřízení fary. Roku 1918 převzal kostel do vlastnictví československý stát. Po r. 1948 je církvi ponechána budova kostela a fary, ostatní majetek byl zkonfiskován. Správu vykonával farář příslušné farnosti pod státním dohledem. V lednu 2008 se obec Nezdice stává novým vlastníkem kostela a od té doby se mu snaží vrátit život i původní krásu. V letech 2008–2010 prošla budova rozsáhlou rekonstrukcí. Nové informace přinesl i provedený stavebně historický průzkum. Celkové náklady

přesáhly 6 milionů Kč. Obnova by nebyla možná bez významných státních i evropských dotací, podpory mnoha sponzorů i jednotlivých dárců. Dnes uvnitř kostela nacházíme

cenný mobiliář. Zaujme hlavní barokní oltář zasvěcený svatému Prokopovi. Je portálový se čtyřmi sloupy, nad nimiž jsou pak v oltářním nástavci sochy Nejsvětější trojice a stylizovaná podoba erbu hraběnky Thörringové. Novější oltářní obraz sv. Prokopa od A. Friebla pochází z roku 1863. Rokokové postranní oltáře jsou zasvěceny sv. Martinu a sv. Apoleně (vlevo) a sv. Vojtěchu (vpravo) **5**. Cenná je i kazatelna z roku 1780 a původní varhany **6**. Tento nástroj o šesti registrech a jedné klaviatuře rozestavěl kolem roku 1862 významný pražský varhanář Josef

Gartner a po jeho smrti roku 1863 jej dokončil Ferdinand Guth z významné varhanářské dynastie z Čisté u Rakovníka. Dnes díky obnově se kostel opět stal živým centrem duchovního i kulturního dění. Vedle pravidelných bohoslužeb se zde konají svatby, křty i poslední rozloučení. Vynikající akustika kostela vytváří jedinečné prostředí pro tradiční adventní koncerty a koncerty duchovní hudby.

Více se dozvíte na www.obec-nezdice.cz, kde najdete v Historii obce i knihu „Nezdice 1243–2010“ od MUDr. Ludka Bouchnera.

Vydal: MAS Aktivios, z.s., Nezdice 46, 334 01 Přeštice, www.mas-aktivios.cz
a Spolek pro záchranu historických památek Přešticka, www.spolek-prestice.cz

Foto: archiv MAS Aktivios a Luděk Bouchner

Grafická úprava: Martin Kutálek, tisk Dragon Press, s r.o., 2026

Tento projekt byl spolufinancován Evropskou unií, reg.č. 25/000/5277a/207/005919

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

STRATEGICKÝ PLÁN SZP

